

Srebreničkim civilima rečeno „da se ne plaše“

Author: [Rachel Irwin](#)

Svedokinja je uveravanja od strane komandanta bosanskih Srba opisala kao uvod u masovna ubistva.

Jedna bosanska Muslimanka, čiji su suprug i dva sina nastradali 1995. u srebreničkom masakru, svedočila je ove sedmice o tome kako je čula okrivljenog Ratka Mladića da se obraća masi izbeglica pobeglih iz te enklave nakon što su je zauzele njegove snage.

Srebrenica je grad u istočnoj Bosni, kojeg su Ujedinjene nacije 1993. godine proglasile demilitarizovanom „bezbednom zonom“. Uprkos prisustvu holandskih mirovnjaka, vojska bosanskih Srba – kojom je komandovao Mladić – počela je 6. jula 1995. da granatira tu enklavu. Enklava je pala svega nekoliko dana kasnije, 11. jula.

Nakon toga je na hiljade bosanskih Muslimana pobešlo u bazu UN-a, koja se nalazila u obližnjim Potočarima. Žene i deca su bili evakuisani u autobuse, dok je najveći broj muškaraca bio odvojen od svojih porodica i, tokom narednih dana, ubijen na različitim okolnim lokacijama.

U optužnici protiv Mladića se navodi da je tokom jula 1995. preko 7,000 muškaraca i dečaka bilo ubijeno od strane pripadnika njegovih oružanih snaga. On se tereti za genocid zbog tog masakra.

Svedokinja tužilaštva Mirsada Malagić dala je iskaz na više suđenja u Tribunalu, uključujući i proces koji se vodi protiv ratnog predsednika bosanskih Srba, Radovana Karadžića. (Više o tom svedočenju vidi u tekstu „**Svaka granata je pogodila cilj**“ – tvrdi srebrenička svedokinja“.)

Malagićeva je 13. jula bila u Potočarima, gde je čula Mladićevo obraćanje okupljenima.

„Bilo je nenormalno vruće, masa je bila ogromna. Nije bilo moguće da svi priđu bliže, do mesta gde su se nalazili Mladić i srpski vojnici. Rečeno nam je da se ne plašimo“, kazala je ona pred sudom. „Ljudi koji su mu bili najbliži uzvratili su aplauzima. Verovatno su smatrali da je to istina, ali izgleda da je to bilo namenjeno samo za kamere, i ništa od onog što se dogodilo kasnije nije ni iole nalikovalo onome što smo očekivali.“

U tom trenutku je svedokinja već bila odvojena od svog muža i dvojice starijih sinova, koji su odlučili da krenu kroz šumu, kako bi se probili do teritorije pod kontrolom bosanske vlade. Njen mlađi sin i njen ostareli tast su krenuli sa njom ka Potočarima, ali su potonjeg odveli pripadnici vojske bosanskih Srba, i ona ga više nikada nije videla.

Tužiteljka Grejs Harbur (Grace Harbour) je svedokinji postavljala pitanja koja su se ticala perioda posle njene evakuacije na teritoriju pod kontrolom bosanske vlade.

„Kako to izgleda kad ne znate gde su oni – Vaš suprug i sinovi?“, upitala je Harburova.

„Pa, bio je to veliki šok“, kazala je Malagićeva. „Pogledala sam svakoga ko je tamo stigao, ali imate predosećaj da onaj koga tražite neće biti tamo. Bila sam podjednako šokirana i razočarana, i imala sam neko loše predosećanje da im se desilo nešto stravično i da se više nikada neće vratiti.“

Pre više godina, kada je došla da po prvi put svedoči u Hagu, Malagićeva je pri obilasku grada prošla pokraj jedne ženske statue.

„Upitala sam šta je napisano na spomeniku, a [vodič] je rekao da je to spomenik ribarima, kao i to da su žene i sestre mnogih od onih koji su stradali čekale na njih godinama i godinama“, rekla je ona sudu. „Prepoznala sam samu sebe u statui te žene, koja je imala tako izgubljen izraz lica. Nisam znala [u to vreme] kakva je sudbina mog muža, mojih sinova i ostalih rođaka.“

Odlučila je da kupi malu kopiju te statue i odnese je u Bosnu. Posle izvesnog vremena, saznala je da su joj suprug i dvojica sinova pronađeni u masovnim grobnicama.

„Svi moji bliski rođaci, cela moja porodica, bili su pod zemljom. Nije bilo nikoga koga sam mogla da sačekam. Istina je izašla na videlo i postalo je očito da sam zaista sama“, kazala je ona. „Još uvek čuvam statuu koju sam kupila u ovom gradu.“

Tokom unakrsnog ispitivanja, branilac Miodrag Stojanović je pitao čija je bila ideja da se beži u Potočare.

„Pa, pre svega, čitava ta gomila ljudi provela je možda jedan ili dva sata u bazi UN-a u Srebrenici. Bio je to kompletan metež. Bilo je prevruće, to područje je bilo pretrpano ljudima, mi smo čuli zvuk aviona, i tada su nam dvojica holandskih vojnika rukama pokazala prema Potočarima. Oni su takođe pokazali avion,

pokušavajući da nas ubede da se ne plašimo, jer je – koliko smo mi mogli da shvatimo – trebalo da se desi bombardovanje. U svakom slučaju, oni su nam pokazali pravac ka Potočarima i mi smo shvatili da treba da idemo tamo“, kazala je Malagićeva.

Stojanović je upitao da li je svedokinja bila u prilici da vidi vojsku bosanskih Srba prilikom vazdušnih udara koji su usledili, a svedokinja je odgovorila da nije.

„Da li su u tom trenutku, 11. jula, Vaš pokojni suprug i Vaši sinovi već krenuli u drugom pravcu – kao što ste nam rekli, ka šumama?“, upitao je Stojanović.

Svedokinja je odgovorila da jesu, ali nije znala šta se dešavalo nakon što je krenula ka Potočarima.

Advokat je svedokinja potom zamolio da se priseti Mladićevog obraćanja masi u Potočarima.

„Dok je general Mladić izgovarao te stvari, jeste li bili u prilici da ga lično vidite i čujete?“, upitao je on.

Svedokinja je rekla da je Mladića mogla da čuje, ali ne i da ga vidi.

„Jeste li bili u prilici da čujete od nekoga da je njegova izjava snimljena kamerom?“, upitao je Stojanović.

„Da“, odgovorila je Malagićeva.

Suđenje se nastavlja naredne sedmice.

Rachel Irwin izveštava za IWPR iz Haga.

Location: Bosnia and
Herzegovina

Topic: Medunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju

Focus: ICTY - Ratko Mladić
Trial

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/srebreni%C4%8Dkim-civilima-re%C4%8Deno-%E2%80%9Eda-se-ne-pla%C5%A1e%E2%80%9C>